

BOSTWO (1942) *sb n*

bostwo (62), bóstwo (1); bostwo : bóstwo *KuczbaKat* (29 : 1) (*Cn oba o jasne*).

sg N bostwo (269). ◇ *G* bostwa (943). ◇ *D* bostwu (125). ◇ *A* bostwo (239). ◇ *I* bostwem (81); -em (8), -(e)m (73). ◇ *L* bostwie (281). ◇ *V* bostwo (3). ◇ *pl N* bostwa (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Natura boska, istota Boga, boskość* (przeważnie z zaimkami *jego, swoje, twoje*); *niekiedy Bóg; divinitas Murm, Mącz, Calep, Cn; deitas Mymer¹, Mącz, Calep, Cn; numen Mącz; divinum Cn* (1941) : Mé dzieciątko námillíé pálaiaće boftwem/ wífytko ieltes żądliwé wielmi woniaiaćé. *OpecŻyw* 18v; oglądáyże boftwo iego nieogarnioné bezmierné *OpecŻyw* 131v, 17, 39v, 65, 87v, 185 (14); Vkázáł ciém fie zafie żywy dnia trzeciégó/ iakożto boftwe^m nadchnienij prorocy [...] przepowiedali *OpecŻywList* C2v; *OpecŻywSandR* 2v; *PatKaz I* 9; O myła panno [...] italałz fyą zwyecznołzczy nyebem boftwa, (aboczyem) yako w nyebye boftwo przebyua tako w tobye myła paⁿno myła fyą boftwo zgromadzycz *PatKaz II* 27v; aboczyem boftwa nyemoze dotknącz zadna makula łkazona/ a panna dotknála fyą bofthwa y ogarnála yego wńzechmocnołzczy zyuotem *PatKaz II* 41 v; y uthwyerdzyl yą [*Maryjā*] fyn bozy od vyekow aby byla moczna yego boftwo znołzczy y porodycz *PatKaz II* 43; [*duch święty słyszác głosy płacziwe w otchłani*] vyrzekł flouo wbofthwye fwym/ Lutołzczy mam nat czlouykyem *PatKaz II* 54v; O uyelkye bylo uefele wboftwye gdy fyą poczála marya wzyuoczye łzwyątey anny ktorą oduyekow bofthwo łobyte przebytkyem uybral *PatKaz II* 80, 22 [3 r.], 25v [3 r.], 51 [4 r.], 56v, 74 (96); przełz ogyen [*gdy Mojżesz widział kierz gorający*] boftwo fyą znamyonuye przełz kyerz nyefpalony mocz panyenłtwa *PatKaz III* 101, 144; *Murm* 1; *Mymer¹* 2v; *BartBydg* 92; *TarDuch* D5v; *BielŻyw* 170; *WróbŻołt* N2, Q3; Acz ielst itary zwyczay boftwa twego kazdego łprawiedliwie karac zawyłstępkí iego [...] racz miły panie [...] zložyc nadoł podniefioną rękę twoię na łrogą pomłtę nallę *RejPs* 119v, 67v, 76 [2 r.], 112, 130v, 133 (15); *RejJóz* C3, E5; Panie niegodno wprzikrićizie Moie/ aby Boftwo twoye. Miało wnić pod moi przybithek *RejKup* m6, o4, o6, n7, y2v, Zv (15); [*Pisze Arystoteles do Aleksandra Wielkiego*] gdym ná wálznych łińciech boiowánia rozmáite czythál/ niewymowniem fie zzumiał/ á łtąd począłem myłłic iże ty w łobie małz nieiáką cząłtkę boftwá ábowiemes widział y tegos fie pokułzał częgo by człowiek ciełefny nie łmiał fie pokułłic *HistAl* M7; *KromRozm I* M; *KromRozm II* r2v, r3 [2 r.], v; *KromRozm III* E3, N2; *GliczKsiąż* E6; Abowiem gdzie weźrzy łrogość oczu Boftwá twoiego/ Iuż tám łmiele poźrzeć nie łmie wzrok człowieká nędzne^{so} *LubPs* hh6v, T6v, Yv, bb2, bb3, eev (18); Day nam Boże/ przes tę Wody y Winá łaiemnicę/ łtác fie Boftwá twego vtzełniki. *KrowObr* 169v; *RejWiz* 2v [2 r.], 113v, 131, 165, 165v, 181v; Prawdá iż mu pan Bog Tabernaculum obiecał/ to ielst/ łemen mulieris, w ktorymby połožyl Boftwo łwoie? *OrzList* c2, c2; *BibRadz* II 34d marg; [*Symon czarnoksiężnik*] zwiodł wiele łudzi iż go zá bogá chwalili y łłup mu ku chwale połtáwili/ ále nie na długo trwa boftwo chytrze nábyte. *BielKron* 142; *GrzegRóżn* C2v [2 r.], Dv [3 r.], D2v [2 r.], I2, N2v [3 r.] (18); *KwiatKsiąż* D3; Entheus, Divinus et quasi Deo plenus, Boski/ Boftwem nádchniony. *Mącz* 104a, 84a, 91c, 117d, 253a, 382d, 454c; *SarnUzn* B5 [2 r.], B6v, C8, F4 marg; poznác może káżdy/ że on [*Pan Krystus*] łłrony Boftwá łwego Apołtołom łwoim/ y nam też włzytkim wobec/ przepowiedzieć raczył znáki [*dnia ostatecznego*] *LeovPrzep* F4v; Azałz on w drewnie onym álbo w onym kámieniu zołtáwiał co

Boftwá fwego? *RejAp* 180v, 9, 94, 161v, 177v, 182v (30); *HistRzym* 6; Tákiem oczom Pan błogofławi ktore fie przypátruią Boftwu iego *RejPos* 208v *marg*, 90, 109v, 145, 294, 302v (80); Otóz Syn Boży w Boftwie práwym Bogiem będąc/ wieczną iftotą/ co ieft: tedy to ieft Oćiec *BiałKat* 8v; Cielcá vlanego widzieli: około niego fkakáli: á Boftwo iákies fkrycie w nim rozumieli *BiałKat* 46, d2, 8, 8v, 301, 303v [2 r.], 328v; *GrzegŚm* A3, 25, 34; *KuczbKat* 15, 45, 50; małz też iuż náukę [...] iáko małz vbłagác gniew Pánfki/ á przeiednác gi łobie v tego Boftwá nierozmierzonego. *RejZwierc* 196; Iuż Kriřtá Páná fwego Boftwá odładzili/ Iuż go nam pożyczánym Bogiem vczynili. *RejZwierc* 250, 10, 11v, 174, 179v, 235a [2 r.]; *WujJud* 45, 244v, 251v; *WujJudConf* 70, 254v; *CzechRozm* 12v [2 r.], 14v, 29, 33, 44v, 228; gdzie twoiá miła duřzá będzie fie wefeliłá z Pánem Chriřtuřem odkupicielem fwoim [...] pátrząc ná Páná Bogá ftworzyłá fwego/ y kocháiac fie w boftwie iego. *KarnNap* E3, F2v; A Lácinnicy twierdzieli/ iż nie tym vmysłem mowią/ iż pochodzi Duch S. od oycy y od fyná/ żeby oycu odeymowali to/ áby on być nie miał zrzodłem y początkiem wřzytkiego Boftwá/ to ieft fyná y Duchá S *SkarJedn* 271; Y on [mówi Chryřtus o Duchu řwięty] mnie vwielbi/ to ieft/ ná łobie Boftwem ktore odemnie ma/ mnie sławnego Bogá być pokáże. *SkarJedn* 278 [*idem SkarŻyw* 393] 134, 279 [2 r.], 283; řwiát ten wřzyćiek/ niebo y ziemię pořtáwił [*Pan Bog*] iáko tablice y obraz y księgi wřzechmocnořci fwey y málowanie nieiákie á řlad Boftwá fwego niewidomego *SkarŻyw* 301; [Szymon czarnoksiężnik udał się do Rzymu i tam Bogiem się czynił] Ale krádzione Boftwo/ niemogło fię długo táić. *SkarŻyw* 361; Pánowie kazáli ofiáry Bogom/ ktorych fię boftwo ziówiło/ czynić. *SkarŻyw* 532, 81, 203, 385, 398, 408 (10); oto tu zás człowieczeńfkie to Boftwo iego/ o ziemię práwie vderzył: ziemiá ie/ bo podnořkiem nog Bořzych vczyniwřzy. *CzechEp* 170; [Ksiądz Kanonik Powodowski koniecznie tego nie chce] żeby Chriřtus miał mieć Boftwo fwe od Bogá *CzechEp* 179, 175 [4 r.], 179 [2 r.], 199, 221 [2 r.], 294 (54); *NiemObr* 100, 101 [2 r.], 103, 104, 105 (12); Tyř [o Duchu řwięty] Oycu y Synu rowny/ w Boftwie od Bogá iftnořciá nic nie rozdzielny *ArtKanc* H15; TAK Pan Bog řwiát vmiłował/ że dla niego nie litował/ pořláć tu Syná fwoiego/ w Boftwie iednorodzonego. *ArtKanc* H18, I3v, K17, N17, N20v, Q11v (13); *Calep* 316b, 337a; *GrabowSet* D; *LatHar* 377, 564, 680; *KořakCath* B3v, B4; *KořakSzczęřl* B4v [2 r.], C4v; *WujNT* 471 [3 r.], 688, 723, 753, 765 (27); *PowodPr* 34; Bo ácz Pánná boftwá nie rodziłá: bo ieft nie poczęte y końcá nie ma boftwo: ále tego noři w řywoćie/ y ten ze krwi iej człowieczeńřtwo wřziął/ ktory ieft prawym Bogiem. *SkarKaz* 579a, 117a, 160b, 242b, 487b [2 r.], 551b (21); *SkarKazSej* 661a; [*lud*] Przychodři częřto do vboftwá/ Kiedy řzuka dźikiego po puřtyni Boftwá. *KlonWor* 48.

W charakterystycznych połączeniach: bostwo bezmierne, nieogarnione (7), nieograniczone, nieomyłne, nieskończone (4), niewidome (3), niewymowne, niezmierzone.

*Zwroty: »bluźnić bostwo, bostwo bluźniący, bostwa bluźnierca« [szyk zmienny] (9): Ná niey [Stolicy Carogrodzkiej] naprzod řiedziál Ewzebius Nykomedyiřki wřzytkich Aryanow Choráży/ boftwá Chryřtuřowego bluźniercá *SkarJedn* 390, [A*2]v [2 r.]; Potępiony Arryurř/ ktory Boftwo Syná Bořego bluźnił *SkarŻyw* 388; *WujNT* 860; *SiebRozmyřl* I3v; *SkarKaz* 275b; *SkarKazSej* 682b, 686a.*

*»zrzucić z bostwa« = pozbawić boskořci: Rozgniewál fie Apollo/ mřcił fie nád Obrzimy ktorzy gromy řpráwowáli/ przeto zrzucił z boftwá Iupiter Apolliná. *BielKron* 22.*

Wyrażenia: »bostwo (Pana) Boga« (4): *GrzegRóżn* L; *RejPos* 343v; Iáko w człowieku duŕze nie widziŕz/ iedno cieieleŕn twarz iego/ y po niey go znaŕz: tk boŕtw P. Bog twego nie widziŕz/ iedno ŕkutki  vczynki iego widziŕz *SkarKaz* 278a. Cf »jedyne bostwo«.

»bostwo (Pana) Chrystusowe, Chrystusa; Chrystusowe, Chrystusa bostwo« (71 : 2): *KromRozm II* e3v; *BialKat* 116; Wyznnie Boŕtw pn Kriŕtuŕlowe⁸⁰ *LubPs* Q4v marg; *Leop* AAa; *BibRadz* 1.*Ioann* 5 arg; *GrzegRóżn* C3; *RejPos* 13; *BialKaz* E3 marg; *SkarJedn* 18, 390, [A*2]v; *SkarŻyw* 90 marg, 114, 119 [2 r.], 337 marg, 393; Ewnieliftowie folguic Zydom/ mlo dotykli boŕtw Chriŕtuŕlowego *CzechEp* 209, 68, 140, 179, 207, 303 (22); Nie przemy ŕi Boŕtw pn Chriŕtuŕlowe⁸⁰/ ktorego pnem y Bogiem ŕwoim wyznawamy/ gdyŕz nas tego ŕlowo Boŕe vczy. *NiemObr* 100, 99 [2 r.], 100, 102 [3 r.], 103, 109 (12); Andreas zŕi Muŕculus/ ten trzyma ŕe y Boŕtwo P. Chryŕtuŕowo cierpilo y vmrlo. *ReszPrz* 81, 82; *WujNT* 32, 332, 365, 845, 850 (15); *SkarKaz* 117a, 548a, Ooooa [3 r.]. Cf »bluŕznic bostwo«, »majestat bostwa«, »poŕyczane bostwo«, »wiekuiste bostwo«.

»chwaa bostwa, chwalebne bostwo« (10): ŕtl ŕie natychmiłt człowiek zupełny/ ij tŕŕ bog wierny/ tak mdry ij motzny/ iako dzis ielt w chwale boŕtw ŕwego. *OpecŻyw* 9; *RejPs* 96v, 205v; Vmiłowałem Pnye pyknoc domu twego/ Wktorim wiecznie przebywałs chwa boŕtw ŕwego. *LubPs* G2, F2v, O2v, dd2v; *RejAp* AA5; *RejPos* 304, 342v. Cf »moŕnoc bostwa«.

»cud bostwa«: Vczynił wyczn pmyc cudow Boŕtw ŕwego/ Bo yeŕt Pan miłofyerdzysa nye ogrnyonego *LubPs* Z4v.

»bostwo ducha (ŕwitego), duchowe; ducha ŕwitego bostwo« (15 : 1): *KromRozm II* f3v; *GrzegRóżn* L; *SarnUzn* F8v; to nieomyłne Boŕtwo Duch ŕwitego w nas ŕprwowac raczy wzytki dry y dobrodzyeyŕtw Pn nłzego *RejPos* 142, 150v, 343v; *BialKat* 201; *WujJudConf* 22; *CzechRozm* 15v; *SkarJedn* [A*2]v; A nowy Teŕtment iuŕ y ŕyn z oycem oczywiŕcie Bogiem wyznawa: le o boŕtwie ducha ielzcze nie tk przeŕtronne wywody ma *CzechEp* 220; *NiemObr* 133; *WujNT* 416 [2 r.], 551; *SkarKaz* Oooob. Cf »jedyne bostwo«, »bostwo Syna (boŕzego)«.

»dziw bostwa, dziwne bostwo; bostwo dziwne« (33 : 3): Dawnyc to ielt zwyczy Duch ŕwitego/ pod zkriŕtoŕcimi ŕprwowac ty dziwy Boŕtw ŕwego. *RejAp* 3, 47v, 52v, 56v, 69, 97v (11); Pan powieda/ iŕz y ŕamem do nich oblicznie przyŕzedł y podprłem prawdy ŕwoiey rozlicznemi dziwy Boŕtw ŕwoiego. *RejPos* 336v, 38v, 43y, 60, 112v, 255v (21); iŕz Syn Ociec y Duch ŕwity/ iŕz to ielt ieden  prawdziwy Bog/  wzyŕczy ŕ onym dziwnym  ŕadnym rozumem nierozmyŕllym Boŕtwem ŕpoł ogrnieni. *RejZwierc* 11v, 9v, 10, 10v. Cf »tajemnice bostwa«, »moŕnoc bostwa«.

»istnoc bostwa« (27): *RejPs* 96v; *RejAp* 68v; *RejPos* 136, 171, 275, 275v, 294, 336, 351; *BialKat* c3v, 6, 181; Ale Ociec [!] w iedney iŕtnoci Boŕtw/ ielt pierwz perŕon *KuczKat* 15, 15; *RejZwierc* A5, 9v [3 r.], 10 [2 r.]; *CzechRozm* 32; *SkarJedn* 285; *SkarŻyw* 258; przez Bog rozumie tu ŕ. Pweł/ nie tylko oyc/ le iŕtnoc boŕtw ktra ielt wzem perŕonam ŕpolna *CzechEp* 312; *ArtKanc* G6v; *GrabowSet* 12; *SkarKaz* 485b.

»jasne bostwo, jasnoc bostwa« (2): Dzis bdziejs ŕemn w raiu/ to ielt w widzeniu mego iłnego boŕtw. *OpecŻyw* 145; *Wrbŕołt* D6.

»jedno bostwo, jednoc bostwa; bostwo jedno« [w tym: bostwo jedno w trojkoŕci (2)] (74 : 7): Uthore yey [Maryi] narodzenie zwyczoŕnoŕzeczy bylo wynu bozem ktory z oczczem w yednoŕzeczy

boftwa byl y bądzye y yeft vyecznye *PatKaz II* 43; *TarDuch* D6; *KrowObr* 169; *RejWiz* 113v, Cc4; trzey fą iedney nături/ ábo iednego Boftwá/ rodźiciel/ vrodzony y pochodzący. *GrzegRóżn* M3v, C2v, H2 [3 r.], L [3 r.], M, M3v (12); *SarnUzn* G; *RejAp* 7; *RejPos* 122v, 148v, 150v [2 r.], 151, 186v; *BiałKat* c3v, 11, 111; *KuczbKat* 15, 125; *RejZwierc* 9v [2 r.], 11 [3 r.], 11v, 195v, Aaa3a (9); *WujJud* B4, 43v, 43v źp; *WujJudConf* 22 [2 r.]; Izraélczyicy złoſliwi nic o troiákości Boſkich oſob/ áni o iedności Boftwá nie wiedzieli *CzechRozm* 17v, 14v, 17v, 18, 37; *SkarJedn* 286; *SkarŻyw* 429; *CzechEp* 69 [2 r], 276; *NiemObr* 134, 141, 149; *LatHar* 371, 376; Bo iáko iedno y toż ieft Boftwo: ták teź iedná ieft moc y ſprává Oycá y Syná. *WujNT* 323, 305 [3 r.], 324, 365 [2 r.], 827, 850 [2 r.]; *SkarKaz* 117a, 274b, 275a [5 r.], 276a [2 r.], 516a (12).

»jedyne bostwo, jedyność bostwa; bostwo jedyne« [w tym: *bostwo w trojcy, w trojakości jedyne* (16)] (42 : 23); *KrowObr* 219; [Jan ſwięty] odkrywa nam tháiemnice zákrythości Boftwá onego wiekiuíthego w troiákości iedynego. *RejAp* 6, 3, 4v, 7 [2 r.], 9v, 71; wſzechmogący Bog troiáki w oſobach á ieden w iedyności Bostwá ſwego/ Ociec/ Syn/ y Duch ſwięty *RejPos* A6v; [Pan okazywał błogóſławieństwo] w tym/ gdy ſie kto mógł przypátrzyć/ á práwie ſobie w ſerce wkorzenić wielmoźność/ chwałę/ dobroć/ miłofierdzye/ ſpráviedliwoſć/ y ine przypadki tego wiekiuíthego Boftwá w Troycy iedynego. *RejPos* 208v, 150 [4 r.], 151 [6 r.], 294v, 320v [2 r.], 343v (51); Niemiéyże mi zá zlé: žemći wiele kroć powtarzał w téy wtóréy części Kátechizmu/ około iedyného Boftwá y Bogá Oycá/ Syná/ y Duchá ſwiętég° *BiałKat* 116, 111 [2 r.]; *RejZwierc* 8v, 9; CHwałá tobie Troyco ſwięta/ rowne á iedyne Boftwo/ przed wſzyłtkimi wieki *LatHar* 369.

»kszałt bostwa« (3): Y ſiedzi ná ſtolcu ſwem ſkąd kítał boftwá ſwego okázuie *RejPs* 70v; *RejPos* 142v, 337v.

»majestat bostwa« (23): [syn boży] chczyal myecz matką czlouyeka doktorey myal wzyuot ſtąpycz zmayełtatu boftwa ſwego *PatKaz II* 45v, 48, 59v; *LubPs* T5v; ten Anyoł náłz á ten Báránek náłz oddáie próby náłze przed ſpólecžnoſcią máyełtatu Boftwá ſwoiego. *RejAp* 70v, 2v, 14, 56v, 71v, 73 (11); tu Jan s. o wielmoźnym Máyełtácie Boftwá Páná Kriſtuſowego iáńnie opowiada. *RejPos* 13, 37, 47, 202v, 292v, 333; *LatHar* 641; *SkarKaz* 161a.

»matka bostwa« (8): thą panną obral bog (zwyeznoſzczy) wradzye/ tayemnycz ſzwyątych bycz matką boftwa yego w przyyąthym czlouyeczyenſtwy *PatKaz II* 24; marya dzyeuycza wybrana matka boftwa/ o yełcze przed wſzemy vyeky *PatKaz II* 48v, 32, 41v, 43v, 48, 51, 53v.

»moc, wszechmocność bostwa, wszechmocne, wszechmogące bostwo; bostwo wszechmocne« (90 : 1): *OpecŻyw* 149v; Iezu ktorys moczą twoiego Boftwa przez poſr zadek gich idącz z gorys zſtąpił. ſmi. ſie nad nami. *TarDuch* B5; *WróbŻółt* ee4; *MrowPieś* ktv, A3, A2v; DObrorzecz o Duſzo moiá thu s ſercá vprzemyego/ Páná Bogá kthory możnie ſprávil moc Boftwá ſwego *LubPs* X5, H, R3, Xv, Y2v, aa3v (23); *KrowObr* 84; *RejWiz* 113; *BielKron* 1v, 138v, 155v; *RejAp* 20v, 33v; iuż obaczył Piotr onę moc Pánſką/ iż obaczył że ſie on obłow ſſthał nie człowyeczą mocą/ iedno mocą onego wſzechmocnego á wiekiuíthego Boftwá *RejPos* 177, 5, 15v, 33v, 41, 41, 170 (29); *BiałKat* 16, 313v [2 r.]; *RejZwierc* 11, 174, 206v; *WujJudConf* 70; *RejPosWstaw* 44; Zácźyna tu Pan náłz: táiemnice/ y moc boftwá ſwego opowiedáć *BiałKaz* E; *SkarJedn* 278; *SkarŻyw* 80, 393; *MWilKHist* F3; *CzechEp* 178, 182; *NiemObr* 144 [2 r.]; *ArtKanc* D10, D19v, K13, Qv, T12v (7); *LatHar* 37; *SarnStat* 265;

SiebRozmyśl L2v; Tác ieft wiára kościoła Bożego/ która przy łowiech Pánłkich y wżechmocności boftwá iego łtoiąc/ łmyłłow łię ćielełnych y rozumu łwego nie rádži. *SkarKaz* 244b. Cf »sprawa bostwa«, »święte bostwo«.

»(wiel)możność bostwa, (wiel)możne bostwo« (135): iłz bychmy potem oczywłfcie ciebie widząc pana łwego przez beskonczone czafy chwalili łwietą á dziwną wielmożnołc boftwá twego. *RejPs* 87v, 105v, 119v, 137, 155, 157 (9); *LubPs* B4, R6v, dd4, gg2v, hh3v (9); *RejWiz* 76v; będą mowłc y piłłc o they dziwney chwale thego wiecznego á wielmożnego Boftwá Páná náłzego. *RejAp* AA5, 21v, 45, 48v, 51, 71 (17); włzytki mocy niebiełkie y zyemłkie záwždy drżály przed moźnołcią Boftwá iego. *RejPos* 121; gdiż łie ią łam nie mogę przypátrzyć tym dziwom á thym moźnołciam wielmożnego Boftwá twego *RejPos* 177, 5 [3 r.], 10v [2 r.], 13, 204, 235v (95); *RejZwierc* 3, 10v, 174; *ArtKanc* Q13. Cf »jedyne bostwo«, »święte bostwo«.

»naczynie [= *mieszkanie*] bostwa«: Witay Pánie Iezu Chryłte/ iáłnołci Oycowłka/ Kłiężę pokoiu/ vliczko niebiełka/ chlebie żywy/ Synu pániełłki/ naczynie boftwá. *LatHar* 221.

»bostwo nierozdzielne; nierozdzielne bostwo« (8 : 8): *RejPos* 291; *BiałKat* 111, 183v; *RejZwierc* 11 [2 r.], 11v, 195v, Aaa3; *CzechRozm* 37; *CzechEp* 179, 224, 225, 276; Trzy dziwne rzeczy łpaia: Boftwo nierozdzielne Dżiśia: gdy ćiało bierze z pánienki/ łmiertelne/ Złacza boftwo z człowiekim: mátkę z pánną: bierze Do tych dwu/ ludzkie łerce/ pałaiące w wierze. *GrabowSet* K; *WujNT* 305; Trzy łą perfony nierozdzielnego Boftwá ktore łię tu welpoł naznáczniey obiáwłly. *SkarKaz* 516a.

»bostwo oblubiełcowe«: Boftwo oblubiełcowe było zakrythe pod płázczem ćiała náłzego. *BibRadz* I 351b *marg*.

»ogrodeczek bostwa« (2): pyłano łlowka panny maryey rzekáč od uyekow bylam kochayáč syą wboftwye (ygralam przed bogyem) będącz wogrodeczku boftwá *PatKaz* II 46, 46.

»bostwo ojcowskie, ojca, ojcowe; ojcowskie bostwo« (14 : 1): *GrzegRóżn* N2; [*Grzegorz i Góniacy*] Syná y Duchá S. od Boftwá Oycowłkięgo/ iáko Zydowie odłaczaią/ y Tróyce S. nie wyznawaią *OrzQuin* V3v; *SarnUzn* F8v; *WujJudConf* 22; gdyż łię boftwo oycowe łkutkiem w nim [*Chrystusie*] w vczynkách pokázowáło *CzechEp* 142; *NiemObr* 100, 119; Boftwo ojcowskie ieft Synowe. *WujNT* 375 *marg*, 365, 374, 722, 753, 828 (7); *SkarKaz* 548b.

»ołtarz bostwa« (3): *RejPs* 65; áćći łtoi przed ołtarzem przed tym Boftwá łwego w łwiętych człowięczeńłtwie łwoim z Boftwem złączonym/ ále Boftwo ono [...] przedłię ná máyełtacie ieft *RejAp* 72, 74v.

»bostwo Pana (naszego, tego, twojego *itp.*), pańskie« (49): *RejPs* 349v; iedno będą pátrząc iáko we zwierciáđło w ono niewidome przed tym nigdy Boftwo Páná łwego *RejAp* 185v, 3v, 16, 46, 48v, 74v (12); włzymá łłyzłłz o Boftwie á o dziwnych dobrodzyeyłtwach Páná thego *RejPos* 209, 73 *marg*, 119v, 206, 206v *marg*, 304 (27); *WujJud* 263; z ktorego pyłania [*o tajemnicę Trojce łwiętej*] wielka kołciolowi Bożemu náuká/ przeciw kácerłtwom Arryáńłkim/ y Boftwu Pánłkiemu vwłoczáčym niezboźnikom vrołłá. *SkarŻyw* 384, 90, 278, 456 [2 r.]; *CzechEp* 218; áby przełtáli ták łmiele y zelżywie boftwá práwego Páná náłzego obrázác. *SkarKaz* 548a, 118a, 608a.

»bostwo Pana Jezusowe« (3): *NiemObr* 102; Przedwiecznołc y Boftwo Páná Iezułowe. *LatHar* 526 *marg*, 687.

»persona, osoba w bostwie (bostwa); w bostwie (bostwa) persona, osoba« (30 : 9): *KromRozm II* o3; *KrowObr* 219; Troiakość ołob w Bołtwie álbo Troycá *RejAp* Ff2, BB7v; *RejPos* 149 [2 r.], 150, 150v [2 r.], 151 [2 r.]; Logos nie znaczy v Ianá S. Perfony w Bołtwie *BiałKat* c3v; *KuczbKat* 15 [2 r.]; twierdzą: że Bog oćiec/ to iest pierwıza ołobá w Bołtwie/ mowił y rołkázował: á lyn zász/ to iest wtora ołobá/ rołkazanie czynił *CzechRozm* 15, 18, 38; lyn przedwieczny: wtora ołobá Bołtwá/ ípráwił łobie ciáło w żywoćie Pánni Máryey *NiemObr* 138, 110, 119, 142; *WujNT* 67, 305, 582 *marg*, 649, 850, Cccccc2v; nie ták iálnie łtárym onym oycom w przyrodzonym y pińánym zakonie oznaymione łá ty trzy w bołtwie perfony *SkarKaz* 274b, 274a, 274b [3 r.], 275b, 276a [2 r.], 485b (12). Cf »bostwo nierozdzielne«.

»pożyczane bostwo; bostwo pożyczane« (2 : 1): Gdyż my o żadnym pożyczánym Bołtwie Páná Chyiftułowym [!] niewiemy/ áni ták wierzymy. *CzechEp* 348, 348 *marg*; *NiemObr* 111.

»prawe, prawdziwe bostwo; bostwo prawdziwe, prawe« (20 : 7): gdyż my prawdziwższego Bołtwá pokázác nie możemy w Synu Bożym/ iedno gdy wyznawamy iż on z iednego prawdziwe^{go} Bogá/ vrodził łię prawdziwym Bogiem *GrzegRóżn* C3; *RejAp* 70v; *RejPos* 105, 151, 272v, 319v; *BiałKat* 201; *KuczbKat* 15; *SkarJedn* 18; potym ia poznam práwego Bołtwá iego/ ielli corkę moię łlepá oświeći *SkarŻyw* 147, 90, 278, 456 [2 r.]; *CzechEp* 179, 294, 347; *GrabowSet* Bv; *LatHar* 239, 381, 687; áby ludzie przez wiárę poználi [...] ciębie Oycá/ ktoryś z Synem y z Duchem S. łwoim iest onym Bogiem/ ktory łam ma Bołtwo prawdziwe *WujNT* 375, 314, 828; *SkarKaz* 275a, 548a, Oooob. Cf »bostwo Pana«.

»w przeźrzeniu, z przeźrzenia bostwa« (6): gdy lucyfer łthrączon do pyekła panna yułch była w przełrzeniu bołtwá *PatKaz II* 23v, 27v, 42v, 43v, 67v; zá onemi pieczęćiami opowiedác raczy włzytki przyłzłe rzeczy/ ktore s przeźrzenia onego Bołtwá niezmięzonego łá z dawná łwiátu zgothowane *RejAp* BB2.

»przybytek, przebytek bostwa« (9): [święta dziewica] iest zwierciádło włfelkie czyłtołci/ ij przybytek więrnego bołtwá. *OpecŻyw* 5v; *PatKaz II* 35v, 36v, 51, 67, 74v, 79v; káždy przybytek Bołtwá łwego á Duchá łwego łwiętego/ chce mieć [Chrystus] w wielkiej powadze á w wielkiej poczćiwołci. *RejPos* 198.

»bostwo przyrodzone, bostwa przyrodzenie; przyrodzenie bostwa« (3 : 2): Bo to iest twęgo Bołtwá łwięte przyrodzenie Kázdemu kogo karzełz dawałz pociełzenie *RejJóz* P6; *RejKup* ee4; iest inłzy od inłzęgo: bo Oćiec y Syn: ále nie iest ieden od drugiego/ przyrodzeniem Bołtwá różni. *BiałKat* b2v; *CzechEp* 347, 348.

»rada bostwa« [*w tym: rada w bostwie* (4), *w bostwie rada* (1)] (10): Obral lyn bozy tą myłá panná matką z wyecznołzyczy w radzye bołtwá łwego *PatKaz II* 31v; pan bog bądącz porułzon na ony głoły placzlyue/ uczynyl radá wbołthwe łwem *PatKaz II* 33v, 30, 30v, 32v, 34v, 41v; *RejPos* 275, 300; *RejZwierc* 42.

»rowny, równość w bostwie, rowne bostwo, rowny wedle bostwa; w bostwie, z strony bostwa rowny, bostwo rowne« (18 : 9): aby wzyuoczye yey lezal ielus criłtus lyn (bozy) yęgo yemu wbołthwe rowny bog y czlouyek *PatKaz II* 39v, 79v; *SeklKat* O4; *KromRozm II* q4v; *SarnUzn* H4; *RejAp* 4, 42v, Ff; raczył zęłłác Duchá łwego łwiętego/ Bogá łobie w Bołtwie rownego. *RejPos* 141v,

140 *marg*, 149v, 150, 150v [2 r.]; *BiałKat* 111, 118v; *SkarJedn* 285, D4v; *SkarŻyw* 25; *CzechEp* 119; *ArtKanc* B11; *LatHar* 374; Syn Boży ieft rowien Oycu według Boftwá/ ktore ma z nim fpołeczne *WujNT* 366, 386; Ale fię tego nikt domyslić nie mógł/ áby P. I E Z V S był Synem rodzoným/ y iedney náтуры y rownego boftwá z Oycem. *SkarKaz* 117a, Oooob; *SkarKazSej* 699b. Cf »jedyne bostwo«, »wiekuiste bostwo«.

»rozkosz bostwa« (4): ta myla panna (od uyekow) yeftłh począta wprzełrzenyu bofkyey mocy y chouana w tajemnychach bofkych y pozyuala fłodkofzeczy rokfofzy boftwa bądącz zamknyona wfkarbye fercza bofkyego *PatKaz II* 27, 36 [2 r.], 47.

»skarby bostwa« (7): [*Panna Maryja*] przed początkeyem fzwiyata yeftłh oczyfzyczona y połzwyączona y zachouana czyftofzcz yey wfkarbye boftwa *PatKaz II* 40v, 22, 30v, 31v, 49v, 51; *RejPos* 148v.

»bostwo Słowa [= *Chrystusa*]« (3): Iefzcze tym więcey pokázuie wfzechmocność y Boftwo tego Słowá. *WujNT* 305, 306; *SkarKaz* 276b.

»społeczne, spolne bostwo, społeczność, społkowanie bostwa; bostwo społeczne, spolne, społistne« (46 : 17): *RejPs* 165v; Tu fie tho wfzytko fciąga do onego fpołecznego Boftwá ktore on ma od wiekow z Bogyem Oycem fwoim. *RejAp* 41v, 1v, 20v, 32v, 49, 71v (13); Pan ząwždy od wiekow był/ y ieft y wiecznie będzeye/ wfpołeczności Boftwá fwoiego. *RejPos* 232v, 239, 294, 300, 326v, 336v (33); *RejZwierc* 8v, 9, 9v, 12 [3 r.], 42; ále go znał z obiáwienia prawdy/ to ieft Boftwá/ Pánu Chriftufowi z oycem fpolne⁸⁰ *CzechEp* 176; lákoż go też mógł pirwey znać wedle Boftwá fpoliftnego/ oczymá go nie widziawfzy? *CzechEp* 176, 144, 183, 219, 225, 240 [2 r.]; *WujNT* 722.

»sprawa bostwa« (27): Zaden tu lepłfy nye yeft nád Páná náłfego/ Iedno ten náłz fwięty Pan w fprawách boftwá fwego *LubPs* ff, Ev *marg*, Y2v; [*Jachima Lubomirskiego Bog*] Opátrzył máiętnością/ rozumem/ y fławą/ A co więcey/ obiáśnił/ Boftwá fwego fprawą. *RejZwierc* 73v; *RejAp* 188; *RejPos* 9, 11v, 70, 84, 150v (20); O Pánie [...] Oycowie iefzcze náłzy nam opowiadáli Sprawy twéy dziwnéy mocy/ fprawy Boftwá twégo *KochPs* 65; *CzechEp* 182.

»bostwo Syna (bożego), synowe, synowskie« (27): zyuod panny maryey tayl wfłoby bostwo fyna bożego *PatKaz III* 101v; *KromRozm III* C4; *GrzegRóżn* L; *SarnUzn* F8v; *RejPos* 148v, 343v; *WujJud* 24; *WujJudConf* 22; Ták oni fobie tużą/ żeby ftąd mieli świádectwo przeciw Arrianom/ ktorým by dowieść mogli boftwá fynowego y duchowego *CzechRozm* 15v, 21; *SkarŻyw* 337, 388, 389; *CzechEp* 158, 203 [2 r.]; *LatHar* 188; Tego mieyfca Ariani vżywáli przeciw boftwu Syná *WujNT* 385, 237, 365, 699, 828; *PowodPr* 38; *SkarKaz* 118a, 484a, 548b; *SkarKazSej* 686a. Cf »bluźnić bostwo«, »jedyne bostwo«.

»światłość bostwa« (2): *OpecŻyw* 98; wfzechmogący Pánie/ pokornie cie prośimy [...] ábyś tákież racził obiánić ty nędzne fercá náłze/ gwiazdą á promieniem fwiátłości Boftwá twoiego *RejPos* 37v.

»święte bostwo; bostwo święte« (240 : 70): [*mistrzowie żydowscy*] wfłytcy [się] z iéy milégo fyna nafmiéwali/ ij boftwu iego nafwiętfłému vřągali *OpecŻyw* 113v, 102; Bo ty ofobliwą pieczą małz o tych kthorzy wiernie fie ftánowią przy fwiętem boftwye twoiem *RejPs* 214v, 94v, 144v, 145v, 165v, 217 (12); *RejKup* ee2v; *MrowPieś ktv*, A2v, A3; Ty znałz kázde poliedzenye y powftánye moye/ Wfłytkim myflam mym rozumie fwięte boftwo twoie *LubPs* ee, A5v, R3 *marg*; *RejAp* 45, 46v, 55, 77, 169; Weřrzyłz lam ná nas okiem miłofierdzya fwego/ á obáč tho pogánftwo á tę nikkczemność

náfzę przed oblicznością Boftwá twego świętego *RejPos* 76v; [*Bog*] s łzczyrey dobroći świętego Boftwá fwoiego [...] dawa á ofiáruie mu [*światu*] synaczká fwoiego. *RejPos* 147v; Gdyżes też łyżył w iákim [...] błogofławieńftwie vftáwicznie záfzdy chodzi táki każdy/ kto fie doftánie w opiekę á opátrność tego możnego á niezwycciónego Boftwá świętego. *RejPos* 293, 83v, 126, 162, 202v, 303 (274); iego władza/ iego kroleństwo na niebie y ná ziemi/ á żadny nas moczars tego wybáwić nie może oprócz tey dziwney mocy świętego Boftwá iego. *RejZwierc* 11, 11, 130v, 195v, 196, [203]; *ArtKanc* N10v; *SiebRozmysł* I3v [2 r.], L2v.

»tajemnice, tajemności bostwa; bostwa tajemnice« (44 : 1): [*Bog dał jej imię Maryja*] y choual yą (od uyekow) w tayemnychach boftwa fwego *PatKaz II* 24, 36, 39, 74; ony Boftwá yego dziwne táyemnice/ Wífędy fą roznyefione ná zyemłkye gránice. *LubPs* E3; [*iż miało na świat wynić*] fłowo Páńskie á tho nowe pofelłthwo ktore on ná fwiát przynieść raczył s táiemności zákrytych tego dziwnego Boftwá fwego. *RejAp* 56v, AA3v, AA6v, 52, 52v, 123v (8); Duch Boży fwiát będzie karał/ to ieft/ nápominał w táiemnicach Boftwá fwoiego/ w fercach ludzkich/ z grzechu. *RejPos* 129v, 114v, 234v, 246v, 259, 290v (31); *BiałKaz* E. Cf »moc bostwa«.

»bostwo Trojce (świętej); Trojce świętej bostwo« (12 : 1): *RejPos* 270v; *KuczbKat* 125; *SkarJedn* 286; *SkarŻyw* 119; fłowko iedno namnieyże o tym Ian ś. nápiął/ iż przez boftwo Troyce ś. wżytko ftworzono. *CzechEp* 182, 182 [3 r.], 183, 236; *NiemObr* 136; *WujNT* 471; Boftwo Troyce ś. nie ieft iáko człowieczeńftwo/ ktore fię vdziela Piotrowi/ Páwłowi y Iędrzeiowi: ále ieft iedność nierozdzielna. *SkarKaz* 276b.

»wesele w bostwie, wesele bostwa; w bostwie wesele« (8 : 1): y wzbudzył duch łzwyąty uyelkye uefele wboftwye fwym zwybranya maryey bycz matką bożą *PatKaz II* 48v; anyely oth fthworzenya fwego uydzyely wboftwye noue uefele znyektorey tayemnyche *PatKaz II* 50, 45v, 46, 50v, 74v, 80, 83, 83v.

»wiekuiste, (przed)wieczne bostwo, wieczność bostwa; bostwo wiekuiste, (przed)wieczne« (35 : 13): Baczymśch tu yłch tą mylą panną fyn bozy (z wyecznołzczy boftwa fwego) uybrał fobye bycz matką *PatKaz II* 30v, 21v, 26, 42, 48v, 74v (3); *LubPs* G4; *SarnUzn* B5 [2 r.]; tu wyznawa wiekuifte Boftwo fwoie rowne od wiekow y bez wżzego końcá z Bogiem Oyczem fwoim. *RejAp* 16, B4v, 6, 50, 55, 162 (9); *RejPos* 4, 121v, 208v, 339v, 342v (19); w wyznániu prawdziwego y wiekuiftego Boftwá/ wierzyć y nabożnie á świętobliwie wielbić mamy y włafność w perfonách/ y iedność w iftności *KuczbKat* 15; A nie łzymy mu ták iákochmy poczęści poczęli świętego imieniá iego á wiecznego Boftwá iego. *RejZwierc* 265v, 11; *CzechEp* 216; próżno dumác máią/ o iákim Boftwie przedwiecznym páná Chriftułowym. *NiemObr* 103, 99, 109, 113 [2 r.]. Cf »jedyne bostwo«, »moc bostwa«, »możność bostwa«.

»wysokość bostwa, nawyższe bostwo« (4): *HistAl* Gv; Boże ktory nas dla they Offiáry nabożne złątenie/ iednego y nawyříłżego Boftwá vtzełniki tzyniłż. *KrowObr* 169; O Pánie BOże [...] ráczże to dáć z miłofierdzia twoiego/ áby my/ ktorzy tu ieftelmy przez wiárę przywiedżieni do twego poznánia/ bylibyśmy po śmierci domiełżczeni iftotnego ná wyfokość Boftwá twego pogłádania. *LatHar* 346, 565.

»bostwo zatajone, zakryte, bostwa zakrytość; zatajenie bostwa« (8 : 1): Toż ci ktorzy mu wiernie tu w cnotach dufaią/ Tām prawie iego Boftwā zākrytość poznaią. *RejWiz* 187; *BibRadz* I 351b *marg*; *CzechEp* 142 [2 r.], 144, 149, 150; CHwałęć daię nabożnie/ Boftwo tu zākryte [*latens deitas* Tomasza z *Akwinu*] *LatHar* 385. Cf »jedyne bostwo«.

»bostwo zmyślone; zmyślone bostwo« (7 : 1): *Prot* A4; aby prawdziwego człowiekā odrzucił/ á Bogā/ ábo rádźzey boftwo zmyślone *in abstracto et non in concreto* iako y człowieczeństwo miáfto nie⁶⁰ wyftawił. *CzechEp* 307, 219, 307, 309 [2 r.], 311, 316.

»znak bostwa« (13): *RejPs* 141; Włzytkiemu temu ftworzeniu on pānuie y rofkāzuie/ y znaki boftwā fwego ná niektorych náznaczył *BielKron* 1v; Anyeli ná powietrzu fpiewáli/ gwiazdy fie nowe okazowały/ cudzoziemcy go z vpominki po fwiātu łzukáli/ y wiele inych rzeczy á znākow Boftwā fwego okazowāć raczył. *RejPos* 5, 5, 9, 69v, 105, 335 [2 r.] (10); *ArtKanc* I11.

»(zu)pełność, napełnienie bostwa, zupełne bostwo; bostwo zupełne« (17 : 3): *BierRaj* 20; A to łowo *Effentia* álbo łftność znaczy nam *plenam plenitudinem Deitatis*, iako Pāweł s. mowi/ to ieft/ ono zupełne nápełnienie Boftwā/ álbo też *omne id quod dicitur Deus SarnUzn* B4v; Nie ieft miedzy nimi rozdźielenie/ ani roftārgnienié. Abowiem ieden w drugim: y zupełność Boftwā w Synie ieft *BiałKat* b2v, 118v; *GrzegŚm* 66; *BiałKaz* E4v; *CzechRozm* 228; *CzechEp* 144, 179, 217, 271, 341; *NiemObr* 33, 119, 162; *LatHar* 97, 221; gdyż w nim [*Chrystusie*] miefzka włzytkā zupełność Boftwā [*plenitudo divinitatis*] ćielełnie *WujNT Col* 2/9 [*idem* Xxxxx4], 194, Xxxxx4.

Szeregi: »(nie) bog abo (ani, i) bostwo; bostwo i (abo, a nie) bog« (5 : 4): Gdzie bāczyć potrzebā/ iż to I.M.X.K. boftwo/ á nie Bog/ [...] łzātānā z ieźiorā mocy piekielnych wycięgnęło. *CzechEp* 150; tedyć by więcej potrzebā było pokrywāć/ człowiekā [...] á niż Bogā y boftwo iego *CzechEp* 204, 70, 307, 309 [2 r.], 311; *SkarKaz* 276a [2 r.].

»bostwo i (abo) boska natura« (2): A Bogći fam od fiebie ieft/ y żaden go nie ma/ ábo nie dźierzy/ on Boftwo y Bołkā nātūrę ma w łobie *GrzegRóżn* L, L.

»bytność (i) bostwo; bostwo (i) bytność« (3 : 2): *CzechRozm* 21; A będzieli [*Słowo*] Bogiem prawdziwym: tedy też będzie musiāło z siebie być/ á boftwā fwego y bytności/ z kogo inłzego nie mieć. *CzechEp* 198, 216, 218, 225.

»istność (i) bostwo; bostwo, (i, abo) istność« (7 : 6): Iezu kthorys fie y oycza iednego być w file y też w mocy iako w boftwie y w łftności odpowiedział. ł. fie nad na. *TarDuch* B6; Iełczę Kālwin vczy że wieczne słowo Boże względem łftności y Boftwā/ ieft Synem Bożym *GrzegRóżn* I2; *CzechRozm* 14v, 18; *CzechEp* 174, 241; *NiemObr* 113, 134; *LatHar* 376; *WujNT* 375, 753; *SkarKaz* 485a, 485b.

»bostwo a majestat« (2): tobie vpadaią/ Mocy zyemłkie/ niebiełkie/ y cześć wiecznā daię. Wyznawaiąc tve Boftwo á Máiełtat dziwny *RejWiz* 165; *RejZwierc* 195.

»moc, wszechmocność (i) bostwo; bostwo, (i, albo) moc« (11 : 7): ona [*Maryja*] yego bołka mocz y boftwo ogarnāła *PatKaz II* 45v; *BibRadz* 1.*Ioann* 5 *arg*; *GrzegRóżn* K4v; *RejPos* 135v, 212; *BiałKat* 46; niewidomość rzeczy Bołkich/ tākze y wiekuiłta moc y Boftwo iego [...] od ludzi ná świecie przez widome ftworzenie bywa poznāne *KuczbKat* 1; *RejZwierc* 11; *KochPs* 65; *SkarŻyw* 125; *LatHar* 320; Godźien ieft Bārānek ktory ieft zābity/ wziąć moc y boftwo [*virtus et divinitas*] y mądrość/ y siłę/ y

część/ y chwałę/ y błogofławieństwo. *WujNT Apoc* 5/12, *Rom* 1/20, 278, 305; *SkarKaz* 244a, 276a, 486b. Cf »bostwo Słowa«.

»bostwo a (abo, i) możność; możność a bostwo« (4 : 1): iż ich tám mało było coby byli mieli zrozumieć Bołtwu ábo możności ie⁸⁰ *RejPos* 221, 183, 203, 222, 286.

Wyrażenie *przyimkowe*: »według, wedle bostwa« (3): Iuż do ciebie przyść obiecuie/ á wdzięczne mielzkanie fwoie według Bołtwá fwego/ y z Bogiem Oicem/ y z Duchem s. v ciebie vczynić chce *RejPos* 30, 235v, 244.

a. *W opozycji do człowieczeństwa, natury ludzkiej, ciała itp. (o Chrystusie) (216)* : *PatKaz III* 104; Gdi [*Pan Jezus*] przyłzedł pirwym przyfcim, przyłzedł taiąc bołtwa fwego pod człowieczeństwem, ale gdy przyjdzie łędzic iawny będzie. *WróbŻołt* Q3v; *KromRozm II* r2v; *KrowObr* 185v; *BibRadz II* 120c marg; *OrzQuin* Z2v; *SarnUzn* E5v; *LeovPrzep* F4; A tak kto tak pozna to nieomyłne Bołtwa w tym świętym człowieczeństwie Pánfkim/ iuż prawie poznał oycá y ducha świętego. *RejPos* 294, 13, 15v, 37, 234v, 303v (10); Chryftułowé człowieczeństwo nigdy nie iełt przez Bółtwá: áni naydziełz kiedy człowiecza náurá od Boskiéy odłączóná *BiałKat* 328v; Bo poniewáz sie Bołtwa nigdy z ciálem nierozłtáło/ ktore w grob iełt włożono/ thedy prawdziwie wyznawamy że Bog był pogrzebion. *KuczbKat* 40; *WujJud* 26v, 45, 45v [2 r.], 70 marg, 263 (9); *SkarJedn* 306; *SkarŻyw* 1, 111; grozá łłuchác [...] żeby fyn Boży pod ludzká krewkością miał vtáione bołtwa. *CzechEp* 206, 140 [2 r.], 143 [2 r.], 149 [2 r.], 184, 312 (20); Iż fyn Boży przedwieczny/ złączywłzy fię z człowiekiem/ odmienił człowieczeństwo w bołtwa *NiemObr* 139, 139; *LatHar* 386; *WujNT* 329; *SkarKaz* 243a.

Zwroty: »okazać bostwo w człowieczeństwie; bostwo w człowieczeństwie pokazane« (3): Abowiem blałk fwiatłóci iego [...] okazał fie iáwnie na gorze Tabor przy świętym przemienieniu iego/ gdy przy wielu fwiádkow raczył okazać Bołtwa fwe w świętym człowieczeństwie fwoim. *RejPos* 3, 150v; *CzechEp* 215.

»pokryć, zakryć człowieczeństwem bostwo; bostwo człowieczeństwem zakryte, pokryte; bostwo pod zakryciem człowieczeństwa« [*szyk zmienny*] (16): *RejAp* AA8v; Ale powieda/ iż przydzie Bog twoy/ to iełt ten kthory zákryie Bołtwa fwe w człowieczeństwie fwoim. *RejPos* 3, 37, 64, 113v, 121v, 295, 331v; *RejZwierc* 8v; Ktemu nie przyłzedł áby łzátaná przez bołtwa pokryte człowieczeństwem iáko wędá z ieżiorá piekielnego wyciągnął *CzechEp* 150, 174, 204, 205 [3 r.], 245.

»przyoblec bostwo człowieczeństwem« (4): Pan przyobłółzy Bołtwa człowieczeństwem/ zborzył czártá y moc iego. *RejPos* 344 marg, 337, 338, 344.

»bostwo z człowieczeństwem, ciálem, náurá człowieczá itp. złączyć; złączyło się, zjednoczyło się bostwo z człowieczeństwem; złączenie, zjednoczenie bostwa z człowieczeństwem; złączone, zjednoczone bostwo z człowieczeństwem« [*szyk zmienny*] (63): Złubilo fie tobie moy mily oycze że bych iá [...] w żywocie panieńfkim náurę człowieczá z mym bołtwe^m złączył *OpecŻyw* 100v, 158, 181; *PatKaz II* 57v; w ółtatnym uyeku upokorzy fyá bog urodzy fyá fyn bozy złączy fyá człouyeczeństwu bołtwa *PatKaz III* 103; A tez to bołtwa złączono z człowieczeństwem twym y w iáłnołci świętych to iełt y po z martwychwłtaniu twoim *WróbŻołt* 117v, 117v; *RejAp* 1v, 32v, 52v, 72, 75 (8); Gdyż wiełz iż to łłáchetne á niewinne ciáło [...] z Bołtwem złączone/ iedzye dobrowolnie/ áby fie dáło vmęczyć á vmorzyć/ dla nędze á wpadku twe⁸⁰ *RejPos* 87, 15v, 16v, 75, 107v, 178v (18); *RejZwierc*

197; *WujJud* 45 [2 r.], 45v; *WujJudConf* 254v; *CzechRozm* 58v, 59v; niewiem iáko fię boftwo (czego támże dokláda) Chriřtułowe řpoliřtne Bogu oycu z ciálem náтуры człowieczey ziednoczyło *CzechEp* 144, 75, 150, 168, 178, 246 (9); *NiemObr* 139; *ReszPrz* 78; Dźiwne to národzenie/ bo fię sřtáło zláczenie/ Bořtwá z człowieczeńřtwem. *ArtKanc* B2, A19; *GrabowSet* K; *LatHar* 678; *WujNT* 57, 92, 195, 314, 332; *SkarKaz* 205a, 276b, 488b.

Wyrażenia: »wcielenie bostwa«: obral řyn bozy tą mylą panną matką z wyecznořczy [...] y przeřz nýą chczyal zataycz thayemnyczą wczyelenya bořthwa řwego *PatKaz II* 31 v.

»bostwo w człowieczeńřtwie zjawione, zjawienie bostwa w człowieczeńřtwie, bostwo w człowieczeńřtwie się zjawiło, zjawić miało« (6): *RejAp* 4v; iź tho z dawná Pan przeyrzał w táiemnořciach řpraw řwoich/ iź lie to Bořtwo w człowieczeńřtwie zyáwić miało/ opowiedzyał to w Ráiu ielźcze onemu czártowi *RejPos* 16; Coź nam tedy ielř napilnieyřza/ iedno lie vczyć/ ćwiczyc/ á przypátrowáć themu Bořtwu w tym człowieczeńřtwie zyáwionemu *RejPos* 294v, 71v, 111v, 150.

Szereg: »bostwo i (a, abo *itp.*) człowieczeńřtwo, wcielenie, ciało; człowieczeńřtwo a (abo, i) bostwo, wcielenie, ciało, człowieczeńřtwo z bostwem« (57 : 8): *PatKaz III* 108, 130; *KromRozm II* r2v; *Leop* AAa; Bořtwo y człowieczeńřtwo mimo człowieká řá/ y mimo Bogá/ bo řámy z řiebie ábo przez fię nie řá/ ále w inřzym řá záwárthe *GrzegRóżn* L, [K4]v; *OrzQuin* Z2v; *SarnUzn* E5v; *RejAp* 16 [2 r.], 24, 29 [3 r.], 46v, 71v, Ddv; pořila [*Chryřtus*] nędzną duřzė nářzė [...] onymi dwiemá rybkomá/ tho ielř/ dwoiá iřtnořciá Bořtwá y człowieczeńřtwá řwoiego. *RejPos* 82, 105, 156, 178v, 234v, 272v (9); *RejZwierc* 11v; *WujJudConf* 70; *CzechRozm* 54v, 57, 59; *SkarJedn* 18, 306; Bo wřzytki kácerřtwá wiářę S. pñuiące: ábo bijá ná człowieczeńřtwo práwe Chryřtułowe: ábo ná bořtwo/ vwłoczác mu ktorey náтуры z tych dwu *SkarŻyw* 358, 456; Poczátek teź nowego Teřřámentu řadney zmiáńki bořtwá y wćielenia nie czyni. *CzechEp* 158, 142, 158 [3 r.], 293 [4 r.], 308 (20); Ná krzyżu řámo Bořtwo w cíele fię táiło/ Tu człowieczeńřtwo z Bořtwem oczom fię zákryło. *LatHar* 386, 77, 188, 239, 242, 641; [*Melchisedech był figurą P. Chryřtusa*] ktory ielř bez Oycá wedłóg człowieczeńřtwá/ á bez mátki wedłóg Bořtwá *WujNT* 765, 72, 306, 482 *marg*, 841.

2. *coll. Pogańskie istoty boskie (1)* : Płáczá cię Sátyrowie kozłonomie bořtwo Y *Panes* Arkádiyřcy/ męřow leřnych mnořtwo. *KlonŻal* B.